

The DAC Journal: Development Co-operation – 2004 Report – Efforts and Policies of the Members of the Development Assistance Committee Volume 6 Issue 1

Summary in Czech

Časopis DAC: Spolupráce při rozvoji – Zpráva 2004 – Úsilí a politika členů Výboru pro rozvojovou pomoc, ročník 6, číslo 1

Přehled v českém jazyce

Souhrnná informace od předsedy DAC

Tento článek má celkem tři cíle:

- Za prvé, podívat se na nově vznikající tvář pokroku v souvislosti s Cíly rozvoje tisíciletí (MDGs) a na náklady spojené s podstatným rozšířením okruhu zemí, které k nim směřují.
- Za druhé, diskusi o tom, jak rozměr zabezpečení v širším kontextu začlenit do myšlení o trvale udržitelném rozvoji za použití konceptu „lidského zabezpečení“ jako vodítka a vazby mezi rozvojem a zabezpečením.
- A za třetí, zhodnotit vývoj nárůstu objemu a účinnosti mezinárodní pomoci, jako jednoho z potencionálních přínosů lepšího a lépe zajištěného života chudých.

Cíle rozvoje tisíciletí

Čísla dostupných statistik jen dále zhoršují hrozivý výčet lidských utrpení. Kolem 1,1 miliardy lidí žije z méně než jednoho dolaru denně a přes 100 miliónů dětí nechodí ani do základní školy, což je ponechává bez jakéhokoli potřebného vzdělání. Rovnovážného stavu mezi pohlavími u zapsaných dětí na základních školách v roce 2005 nebude dosaženo a 10 miliónů dětí mladších pěti let zemře každý rok v důsledku nedostatečné prevence. Ba co víc, pandemie AIDS pokračuje a společně s malárií,

tuberkulózou a dalšími, spíše přehlíženými, chorobami zpomaluje nebo zcela neguje pokroky v prodlužování průměrné délky života na většině území subsaharské Afriky. A tlaky na infrastrukturu a přírodní zdroje se s rostoucí populací a se zvyšující se spotřebou rovněž zesilují.

Jaké máme vyhlídky pro dosažení cílů v termínech, které jsme si stanovili? Pokud se na to podíváme z globálního hlediska, cíl zvýšení příjmu chudých se jeví prakticky jako jediný, o kterém může říci, že ho bude dosaženo. Což, samo o sobě, není zas až tak špatné. Současné odhady říkají, že podíl populace rozvojového světa žijící z méně než jednoho dolaru denně poklesne do roku 2015 na 13 %, což představuje předpokládaný celkový počet zhruba 750 miliónů osob, tedy značný pokles oproti maximální úrovni 1,5 miliardy ze začátku 80. let. U většiny, ne-li dokonce u všech zbývajících cílů, ale lze očekávat, že pokrok – a u každého cíle se lze odůvodněně domnívat, alespoň na světové úrovni, že bude pokroku opět dosaženo – bude mnohem slabší, a to i na globální úrovni, než jaká byla očekávání jejich tvůrců. Největší nedostatky budou pravděpodobně nejpříjemnější u cílů stanovených pro zdravotní péči.

Zabezpečení, lidská práva a rozvoj

Je třeba dosáhnout mnohem širšího konsenzu, než jaký máme nyní, ohledně vzájemných vazeb mezi zabezpečením a rozvojem a mezi praktickými důsledky intenzivnějšího rozpoznávání jejich významu. A je to zcela zásadní, pokud se shodneme v názoru, že organizace zabezpečení a rozvoje potřebují k dosažení svých stanovených výsledků lépe spolupracovat, aby dosáhly výsledků, které budou lépe naplňovat jejich individuální cíle, při respektování podnětů, kterými obě strany mohou do spolupráce přispět. Zpráva Komise lidského zabezpečení z roku 2003 pro generálního tajemníka OSN představuje z tohoto pohledu zásadní dokument.

Výbor pro rozvojovou pomoc (DAC) se ve své zprávě Reforma sociálního zabezpečení z roku 2004, snaží zdůraznit potřebu komplexního přístupu vlády při řešení otázek týkajících se zabezpečení. Takový přístup by neměl pro rozvojové agentury (nebo agentury politického nebo vojenského charakteru) znamenat, že by se měly zříci svých vlastních úkolů, poslání a odpovědnosti. Ve skutečnosti je respektování pravomocí a vymezení hranic působnosti na obou stranách nezbytné pro dosažení jakékoliv formy spolupráce napříč vládními institucemi.

Objem pomoci

Konference v Monterrey v březnu 2002 na téma financování rozvoje naznačila nástup nového trendu ve směřování pomoci. Po prudkém propadu oficiální rozvojové pomoci (ODA) měřené v absolutních číslech (a ještě hlubšímu propadu procentuálního poměru k hrubému domácímu důchodu DAC) mezi lety 1992 a 1997, se pomoc od členů DAC mezi léty 1997 a 2001 v podstatě stabilizovala na úrovni cca 0,22 % HDD zemí DAC, což v absolutním vyjádření představuje návrat k růstu, nicméně jen velmi mírnému. V samotném roce 2002 oficiální rozvojová pomoc v absolutní výši vzrostla o 7 %, a v roce 2003 o dalších 5 %, čímž dosáhla podílu 0,25 % na HDD zemí DAC v jednotlivých letech a konečně překročila v absolutních hodnotách pomoc z roku 1992,

doposud rekordní úroveň. Tato zpráva vyšla před zveřejněním výsledků za rok 2004, ale máme pádný důvod se domnívat, že k růstu absolutní výše pomoci v určité míře dojde i třetí rok po sobě. Závazky, které byly učiněny na konferenci v Monterrey, budou splněny do roku 2006, kdy oficiální rozvojová pomoc zemí ODA dosáhne okolo 0,30 % HDD, tedy cca 88 miliard USD v hodnotě z roku 2003. To by znamenalo reálné zvýšení o přibližně 50 % oproti roku 2001.

Poskytování pomoci

Způsob poskytování pomoci je důležitým prvkem k dosažení účinnosti při podpoře splnění Cílů rozvoje tisíciletí. Mnoho faktorů napovídá, že pomoc je obzvláště účinná ve zdravém politickém prostředí, a že účinek na zlepšení podmínek chudých je výraznější, řídí-li se poskytování pomoci i rozložením chudoby ve světě. V roce 2004 *Zpráva o rozvoji spolupráce* ukázala, že dárci z DAC v průměru zvýšili svou míru pomoci až na úroveň výkonnějších zemí (zhruba na 70 % podílu zemí v dvou horních kvantilech), a *Zpráva o dlouhodobé chudobě* Ministerstva pro mezinárodní rozvoj (DFID) poskytuje nový ukazatel (diskutovaný ve článku 2) týkající se udělování pomoci soukromých dárců ve vazbě na rozložení chudých oblastí ve světě.

Účinnost pomoci

A nakonec, i když rozhodně ne v neposlední řadě, pojďme posoudit účinnost samotného doručení pomoci. Mezi rozvojovými zeměmi a dárci panuje velká shoda o tom, jak by mohl být a jak je potřeba významně vylepšit současný mechanismus doručování pomoci. Většina institucí na straně dárců a jejich protějšků – vládních orgánů zemí přijímajících pomoc – na druhé straně, tvrdě pracují na doručování a přijímání pomoci. V zemích, kde schopnost spravovat velké toky finanční podpory je omezená, byly uspořádány mise, koordinátorské schůze, individuální nebo kolektivní rozhovory za účasti dárců na téma pomoci a bylo vynaloženo velké množství času. Tato činnost se netěší popularitě ze strany veřejnosti jak v zemích cílových, tak v dárcovských zemích, i když některé dárcovské země vyjadřují trvalý zájem o otázku vlastní odpovědnosti.

Rozdělování pomoci v cílové zemi

Příjem pomoci se odrazil od své minimální úrovně z roku 1997 a nyní dosáhl svého historického reálného maxima. V posledních letech se ale ve většině cílových zemích současně rapidně zvýšil domácí důchod, takže poměr mezi pomocí plynoucí do cílových zemí a důchodem rozvojového světa se trochu změnil. Toky celkové pomoci cílovým zemím jsou v horizontu ročního plánování vcelku předvídatelné, avšak cílovým zemím by při plánování rozpočtu pomohla větší jistota i ve střednědobém horizontu. Malé země dostávají v přepočtu mnohem více pomoci na jednoho obyvatele než ty velké, ale jen u těch nejméně rozvinutých zemích dochází k tomu, že příjem pomoci představuje významnější podíl na dovozu. Jakmile průměrný důchod v rozvojových zemích vzroste,

pomoc se z větší části přeorientuje na nejchudší země, kam pak směřuje většina grantů a relativně málo technické podpory. Důkazy z rozdílných pramenů hovoří o tom, že lepší adresnost pomoci na nákladově efektivní zásahy na potírání chorob, pomoci na poli výživy, zemědělství a dodávky vody, uleví lidskému utrpení a přispěje k dosažení Cílů rozvoje tisíciletí.

Pokrok od doby Deklarace Millennia z roku 2000

Cíle rozvoje tisíciletí (MDGs) řídí program rozvoje prostřednictvím strategií lepších výsledků. Většina zemí Asie a severní Afriky z větší části směřuje k vytyčeným cílům; západní Asie, Karibik a Latinská Amerika zaznamenaly pokrok ve školství, ale zaostávají na poli chudoby; a většina nejzaostalejších zemí, zvláště v subsaharské Africe, zaznamenala v 90. letech minulého století jen malý pokrok. K dosažení MDGs je nezbytně zapotřebí budovat trvalý mír a předcházet násilným konfliktům. Práce DAC pro mír a bezpečnost pomáhá rozvojovým agenturám naplnit tyto dva klíčové rozměry Deklarace Millennia. Tento zvyšující se důraz na výsledky vede činnost DAC – a jejich partnerů – díky harmonizaci dárcovských praktik, sjednocením strategií a systémů jednotlivých zemí a plánovatelnému poskytování finančních prostředků, ke zlepšení účinnosti rozvojové podpory. Leč osvědčené postupy ještě stále jen čekají na to, aby se z nich staly obecné postupy.

Politika a úsilí na obou stranách

Trend objemu pomoci z členských zemí DAC je obecně vzato stoupající, což je v souladu se závazky Konference o financování rozvoje v Monterrey roku 2002. Významně se ovšem na stoupajícím objemu pomoci podílí oddlužování. Členové DAC hovoří také o opatřeních ke zlepšení účinnosti pomoci za základě zlepšeného sjednocování a harmonizace, stejně tak jako o krocích k podpoře tvorby místních rozvojových strategií. V kontextu politiky soudržnosti rozvoje se mnoho dárců pokusilo o institucionalizaci procesu integrace zájmů rozvojových zemí ve všech odvětvích politiky, včetně obchodu, migrace, investic a životního prostředí. V roce 2004 se Výbor pro rozvojovou pomoc zaměřil na výsledky pěti zemí: Francie, Itálie, Rakousko, Norsko a Austrálie.

© OECD 2005

Tento přehled není oficiálním překladem OECD.

Reprodukce tohoto Přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD
www.oecd.org/bookshop/

Více informací získáte na Odboru pro legislativu a překlady při OECD,
Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Navštivte naši internetovou stránku www.oecd.org/rights/

